

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק דלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תרלח

ערב שבת-קודש
שמיני-עצרת ושמחת-תורה
כ"א בתשרי ה'תשס"ז

יוצא-לאור על-ידי
מכון ליובאוויטש שעל-יד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו — המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"א בתשרי ה'תשס"ז – כ"ח בתשרי ה'תשס"ז

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"א בתשרי	הלכות תעניות פרק ב-ד.	הל' תפלה וברכת כהנים פרק ה.	מ"ע נט.
ש"ק	כ"ב בתשרי	פרק ה.. הלכות מגילה וחנוכה.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק ו.	מ"ע נט. ספר משנה תורה : הלכות מגילה וחנוכה.. בפרקים אלו. פרק א-ב.
א'	כ"ג בתשרי	פרק ג-ד. תורת חכם וגוי. ספר נשים והוא ספר רביעי.. הלכות אישות.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק ז.	שם : פרק ג-ד. מ"ע ריג.
ב'	כ"ד בתשרי	פרק ב-ד.	פרק ח.	מ"ע ריג.
ג'	כ"ה בתשרי	פרק ה-ז.	פרק ט.	מל"ת שנה.
ד'	כ"ו בתשרי	פרק ח-י.	פרק י.	מל"ת שנה.
ה'	כ"ז בתשרי	פרק יא-יג.	פרק יא.	מל"ת שנה.
ו'	כ"ח בתשרי	פרק יד-טו.	פרק יב.	מל"ת רסב.

זמני השבוע *

צאת הכוכבים	שקיעת החמה***	מנחה גדולה	חצות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחת החמה	זמן ציצית ותפילין	עלות השחר**		תאריך
							72 ד' לפני הזריחה	120 ד' הזריחה	
5.35	5.11.1	11.57	11.27	8.33	5.50	4.52	4.31	3.44	ו', כ"א בתשרי
5.34	5.09.9	11.57	11.27	8.33	5.50	4.53	4.31	3.44	ש"ק, כ"ב בתשרי
5.33	5.08.7	11.56	11.26	8.33	5.51	4.53	4.32	3.45	א', כ"ג בתשרי
5.32	5.07.6	11.56	11.26	8.34	5.52	4.54	4.33	3.46	ב', כ"ד בתשרי
5.31	5.06.4	11.56	11.26	8.34	5.52	4.55	4.33	3.47	ג', כ"ה בתשרי
5.30	5.05.3	11.56	11.26	8.34	5.53	4.55	4.34	3.47	ד', כ"ו בתשרי
5.29	5.04.2	11.56	11.26	8.34	5.54	4.56	4.35	3.48	ה', כ"ז בתשרי
5.28	5.03.1	11.55	11.25	8.35	5.55	4.57	4.35	3.49	ו', כ"ח בתשרי

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת		ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש
4: 34	5: 45	4: 49	5: 47	4: 39	5: 46	4: 52	5: 48	4: 34	5: 45
4: 26	5: 38	4: 41	5: 39	4: 31	5: 38	4: 44	5: 40	4: 26	5: 38

עורך ראשי: מנחם-מענדל ברוך • עורך: שניאור-זלמן רודמן • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט
 מו"ל: מכון ליובאוויטש שע"י צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונב

כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 72915, טל': 03-9607588, פקס': 03-9606169

ISSN 0793-7474 אינטרנט: <http://chabad.org.il> דואר-אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

השמחה בשמחת-תורה היא מצד עצם הנשמה

בנוגע לשמחת בית-השואבה מצינו שהיו עושין אותה "גדולי חכמי ישראל וראשי הישיבות", ואילו "כל העם האנשים והנשים כולן באין לראות ולשמוע" □ מה-שאיין-כן השמחה דשמחת-תורה היא בכל בני ישראל בשווה כי אז מתגלה הבחירה דעצמותו יתברך בנשמות ישראל, בחירה בעצם הנשמה, השווה אצל כולם □ משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

עצמו², הרי הוא גם "שמיני" והמשך להג הסוכות. ונמצא, שגם בשמיני-עצרת ושמחת-תורה צריכה להיות שמחה גדולה ביותר.

ב. וגדולה מעלת השמחה – שכל ההמשכות נמשכות על-ידי שמחה, כפי שמצינו³ בנוגע להאריז"ל שזכה לכל העניינים הנעלים על-ידי שמחה של מצווה, כיוון שעל-ידי השמחה נמשכות כל ההמשכות, הן בגשמיות והן ברוחניות.

ובפרטיות יותר: בנוגע להמשכות בעניינים גשמיים – בוודאי שבשבילם צריך להיות עניין השמחה, שהרי בשביל גשמיות צריכה להיות התעסקות, כמו שכתוב⁴ "וברכך ה' אלוקיך בכל אשר תעשה", וכיוון שיש צורך בהתעסקות כדי

א. דובר לעיל¹ אודות דברי הילקוט² בנוגע למעלת השמחה דחג הסוכות לגבי שמחת שאר המועדים – ש"בפסח אין אתה מוצא שכתוב בו אפילו שמחה אחת... וכן אתה מוצא שאין כתוב בעצרת אלא שמחה אחת, דכתיב³ ועשית חג שבועות לה' אלוקיך גו' ושמחת גו'", מה-שאיין-כן בחג הסוכות – "אתה מוצא שלש שמחות כתיב בחג, ושמחת בחגך⁴, והיית אך שמח⁵, ושמחתם לפני ה' אלוקיכם שבעת ימים⁶".

והנה, אחת מג' השמחות שנאמרו בחג הסוכות קאי על שמיני-עצרת⁷. אלא שלהיותו שמיני לחג הסוכות, הרי זה שייך גם לחג הסוכות, ולכן נחשב שבחג הסוכות נאמרו ג' שמחות.

ומזה מובן שגם בשמיני-עצרת נאמרו שלוש שמחות, כי, עם היות שמיני-עצרת "רגל בפני

1 שיחת יום ב' דחג הסוכות ס"ה.
2 יל"ש אמור רמז תרנב (בתחילתו).
3 פ' ראה טז, י"א.
4 שם טז, יד.
5 שם, טז.
6 אמור כג, מ.
7 ראה סוכה מח, א. וש"נ.
8 תו"א תולדות כב. וראה הנסמן בסה"מ מלוקט ח"ב עמ' קמז הערות 26-7.
9 פ' ראה טו, יח.

דבר מלכות

וזהו הטעם שצריך להיות "בכל אשר תעשה" – כיוון שצריכה להיות עבודה ויגיעה לעשות מהדברים הגשמיים שעוסק בהם שיהיו משכן ומקדש, היינו, מכון לשבתו יתברך, שזוהי הכוונה דדירה בתחתונים¹⁴.

ולכן, בנוגע להמשכות בעניינים גשמיים, שבשבילים צריך להיות עניין של התעסקות – בוודאי צריך להיות עניין השמחה, כנ"ל.

ועוד זאת, שגם בשביל ההמשכות בעניינים רוחניים צריך להיות עניין השמחה, כיוון שכך הוא סדר ההמשכה, שכל ההמשכות נמשכות על-ידי שמחה דווקא.

ג. נוסף על מעלת השמחה בכלל (כנ"ל), יש מעלה בהשמחה שבשמיני-עצרת ושמחת-תורה בפרט – כיוון שהשמחה שבשמיני-עצרת ושמחת-תורה היא מצד עצם הנשמה, שלכן השמחה דשמיני-עצרת ושמחת-תורה היא בכל בני ישראל בשווה.

– בנוגע לשמחת בית-השואבה מצינו חילוקי דרגות, ש"לא היו עושין אותה עמי הארץ וכל מי שירצה, אלא גדולי חכמי ישראל וראשי הישיבות והסנהדרין והחסידים והזקנים ואנשי מעשה... אבל כל העם האנשים והנשים כולן באין לראות ולשמוע"¹⁵; מה-שאיין-כן השמחה דשמחת-תורה היא בכל בני ישראל בשווה¹⁶.

כשם שביום-הכיפורים, המשכת הסליחה מחילה וכפרה, וכן איסור אכילה ושתייה ושאר העיניניים, הם בכל בני ישראל בשווה – כן הוא גם בעניין השמחה דשמיני-עצרת ושמחת-תורה בכלל, והשמחה שבהקפות בפרט, שהיא בכל בני ישראל בשווה, כיוון שעניין זה הוא מצד עצם הנשמה, ועצמות ומהות איין-סוף ברוך-הוא.

שתומשך ההמשכה, לכן צריך להיות גם עניין השמחה.

ובהקדם ביאור הטעם שיש צורך בהעניין ד"בכל אשר תעשה": כל המלאכות הגשמיות – הם בעצם עניינים רוחניים, כמרומו בכך שלמדים כל ה"ט מלאכות, עובדין דחול, ממלאכת המשכן¹⁷.

ויש להוסיף בזה שהלימוד הוא ממלאכת המשכן דווקא – שאף שהמקדש הוא נעלה יותר מהמשכן, כמו שכתוב¹⁸ "כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה", מכל-מקום, יש גם מעלה במשכן על המקדש – שהמשכן היה רוחני יותר מאשר המקדש, כמובן מזה שהמקדש נבנה על-ידי שלמה המלך מכסף וזהב שהעלו לו מכל הארצות, היינו גם מאומות העולם, מה-שאיין-כן המשכן נבנה רק על-ידי תרומותיהם של בני ישראל, ומה גם שכללות הנהגתם של בני ישראל בזמן המשכן היתה באופן רוחני יותר, שלא עסקו כל-כך בעניינים גשמיים, לפי שהיה להם "לחם מן השמים"¹⁹, מים מבארה של מרים²⁰, ועד שאפילו הלבושים היו באופן ש"שמלתך לא בלתה מעליך"²¹, היינו, שהיו לבושים רוחניים ונצחיים.

וזהו החידוש בלימוד ל"ט המלאכות ממלאכת המשכן – שדווקא ממלאכת המשכן שהיה רוחני יותר מאשר המקדש נמשכים כל ל"ט המלאכות שהם עובדין דחול.

והעניין בזה – שהעבודה היא לעשות מכל הדברים הגשמיים (שבהם נעשים המלאכות הגשמיות) משכן ומקדש לו יתברך, היינו, לא רק משכן, אלא גם מקדש, שמעלתו לגבי המשכן היא בכך שהוא בגשמיות יותר, והרי הכוונה העליונה היא שהגשמיות תהיה מכון לשבתו יתברך.

14 עקב ח.ד.

15 ראה תניא פל"ד ואילך.

16 רמב"ם הל' לולב פ"ח הי"ד.

17 ראה גם לקו"ש הי"ד עמ' 166 ואילך. וש"נ.

10 שבת מט, ב.

11 פרשת ראה יב, ט.

12 בשלח טז, ד.

13 תענית ט, א.

דבר מלכות

ד. עניין זה מודגש גם בהפסוקים שאומרים קודם הקפות, שהתחלתם – "אתה הראת לדעת כי הוי' הוא האלוקים אין עוד מלבדו"¹⁸. בתיבת "אתה" ישנם ב' פירושים¹⁹: הפירוש הא' – ש"אתה" קאי על **עצם הנשמה**, שמצינו שגם דוד המלך נקרא "זר" לגבי כהנים²²), היינו, כל הדרגות ששם יש לאומות העולם אחיזה כלשהי ("עפעס א אחיזה"); מה שאינן כן "אתך", בעצמות אין-סוף ("אתה" הא') שלמעלה מהשתלשלות – שם אין

ב"ק מו"ח אדמו"ר נהג להקדיש בשמחת-תורה ריבוי זמן לשמחה וריקודים בתוך העם, ועל-ידי זה המושך ופעל גם בנוגע לחזון דעתה

לאומות העולם שום מקום כלל, כי אם לנשמות ישראל דווקא ("אתה" הב'), עליהם נאמר²³ "יבחר לנו את נחלתנו", כידוע²⁴ ש"יבחר גו" קאי על העצמות דווקא, כי בבחינת הגילויים אין עניין של בחירה, שהרי בבחינת הגילויים יש כבר עניין של הכרח כו', ועניין הבחירה הוא בעצמות דווקא, והבחירה היא בנשמות ישראל (ומטעם זה ישנו עניין הבחירה אצל בני ישראל²⁵).

וזהו עניין השמחה דהקפות – שאז הוא ההתגלות ד"אתה", הבחירה דעצמות שכחר בנשמות ישראל, שבחירה זו היא בעצם הנשמה, שהיא אצל כל בני ישראל בשווה, ולכן גם השמחה היא בכלים בשווה.

* * *

ד. דובר לעיל (ס"ב) שעבודת בני ישראל היא לעשות מהדברים הגשמיים משכן ומקדש לו יתברך, היינו מכון לשבתו יתברך. ולכן נקראו בני ישראל בשם "ממלכת כהנים

והפירוש הב' – דקאי על עצמות ומהות אין-סוף ברוך-הוא.

הפירוש הפשוט הוא ש"אתה" קאי על נשמות ישראל, היינו, שנשמות ישראל באו לידי ידיעה ש"הוי' הוא האלוקים אין עוד מלבדו"; ואדמו"ר הזקן²⁰ גילה את הפירוש הפנימי, ש"אתה" קאי על עצמות, היינו, שעצמות הראה את עצמו באופן שיוכלו לדעת אותו (עצמות האט זיך באוויזן אז מען זאל אים קאנען וויסן").

וזהו מה שכתוב בשייכות לשמיני-עצרת ושמחת-תורה "יהיו לך לברך ואין לזרים אתך"²¹.

"אתך" – קאי על ב' העניינים ד"אתה" הנ"ל, עצם הנשמה ועצמות אין-סוף. ו"אין לזרים אתך" היינו שבשני העניינים ד"אתה" (עצם הנשמה ועצמות אין-סוף) אין שום מקום כלל ל"זרים".

והעניין בזה:

"זרים" – לא קאי על אומות העולם דווקא, אלא על כלל ההשתלשלות (על-דרך

18) ואתחנן ד, לה. 19) ראה רד"ה אתה הראת לדעת תרפ"ט (סה"מ תרפ"ט עמ' 227). וש"נ. 20) ראה גם סה"מ ה'ש"ת ס"ע 146. תש"ד עמ' 54. שם עמ' 220. 21) משלי ה, יז. וראה סה"מ מלוקט ח"ה ריש עמ' כג. וש"נ. 22) שבת לא, א. 23) תהילים מז, ה. 24) ראה לקו"ש חייט עמ' 232, ובהנסמן שם בהערה 42. 25) ראה רמב"ם הל' תשובה רפ"ה. לקו"ת אמור

דבר מלכות

עושים מדברים גשמיים כלים לאלוקות, אזי ממשיכים בזה עצמות. וטעם הדבר – לא משום שהדברים הגשמיים מצד עצמם הם כלים לזה, אלא מפני שזהו רצונו של הקב"ה, שנתאוה הקב"ה להיות לו יתברך דירה בתחתונים, בגשמיות דווקא.

ז. ועל-פי האמור לעיל (ס"ד) שהשמחה דשמחת-תורה בשעת ההקפות היא מצד העצמות – הרי זה הזמן המתאים לבקש ולפעול ("אויסבעטן"), על-ידי שמחה וריקודים, את כל העניינים הגשמיים, כי, הגשמיות היא בכוח העצמות, ובמילא באה ה"גשמיות" ותובעת שתהיה השפעת הגשמיות בכני, חיי ומזוני רוויחי, ובאופן ש"רוויחי" קאי על כל ג' העניינים, "בני", "חיי" ו"מזוני", שכולם הם באופן דרוויחי. וכל זה בכוחו של יהודי לפעול בשמחת-תורה.

ולמעור גם מדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר³² שברכת "שהחיינו" בשמחת-תורה היא על התורה. והרי על-פי תורה צריך יהודי להיות בריא – כשם שבשעת מתן-תורה היו כל בני ישראל בריאים.³³

ועל-פי הסיפור על-דבר הרה"צ רבי לוי-יצחק מבארדיטשוב³⁴, שאמר, שכיוון שבני ישראל מברכים "מלך מוחל וסולח", מוכרח הקב"ה למחול להם, דאם לא כן תהיה זו ברכה לבטלה³⁵, כן הוא גם בנדון דידן, דכיוון שבני ישראל מברכים בשמחת-תורה "שהחיינו", וברכה זו היא על התורה, ועל-פי תורה צריך כל אחד ואחד מישראל להיות בריא, אזי

וגוי קדוש²⁶, כיוון שעניינם הוא להביא קדושה בכל מקום – לברר את הגוף ונפש הבהמית וחלקו בעולם, ולהמשיך קדושה במקום זה, שעל-ידי זה ממלאים את הכוונה דדירה בתחתונים.

והיינו, שעל-ידי זה שעושים מהדברים הגשמיים מכוון לשבתו יתברך – ממשיכים עצמות, כיוון שבזה ממלאים את הכוונה ש"נתאוה הקב"ה להיות לו יתברך דירה בתחתונים"²⁷, שכוונה זו היא בהעצמות, כידוע²⁸ בפירוש "דירה", ש"דירה" אינה לההתפשטות, אלא דווקא להעצמות.

ז. אמנם, על זה נשאלת השאלה – "הנה השמים ושמי השמים לא יכלכלוך, ואף כי הבית הזה"²⁹.

"השמים ושמי השמים", שהם מדריגות נעלות ביותר (כמבואר בחסידות³⁰ פרטי עניינם) – "לא יכלכלוך", כיוון שאינם כלים להעצמות; "ואף כי הבית הזה" – איך ייתכן ש"הבית הזה", שנבנה מדברים גשמיים, יהיה כלי לאלוקות ("ג-טליכקייט"), היינו, לעצמותו יתברך!?

[ולמעור: אף שאומרים הלשון "ג-טליכקייט", אין הכוונה לבחינת ההתפשטות, כי אם להעצמותו יתברך, ורק מצד הזהירות מאמירת תיבת "גימ"ל אל"ף טי"ת" ("גאט")³¹, אומרים "ג-טליכקייט"].

אבל אף-על-פי-כן, זוהי המציאות – ש"השמים ושמי השמים" אינם כלים להעצמות, ודווקא "הבית הזה", היינו, כאשר

32 שיחת שמחת-תורה לפני הקפות תרצ"ז ס"ד (סה"ש תרצ"ז עמ' 196). וש"נ. וראה שיחת ליל שמחת-תורה לפני הקפות תשי"ב (תורת-מנחם – התוועדות' ח"ד עמ' 72). וראה גם לקו"ש ח"ט עמ' 371 ואילך. וש"נ.
33 מכילתא ופרש"י יתרו יט, יא, כטו. ועוד.
34 ראה תולדות רלו"צ מבארדיטשוב שבסו"ס קדושת לוי בהוספות אות עג. וראה גם לקו"ש ח"כ עמ' 384.
35 ראה גם תניא אגה"ת פי"א.

לח.ב. ובכ"מ.
26 יתרו יט, ו.
27 ראה הנחומא בחוקותי ג. נשא טז. ב"ד ספ"ג במדב"ר פי"ג, ו. תניא רפ"ו. ובכ"מ.
28 ראה בהנסמן בסה"מ מלוקט ח"ב עמ' רמא הערה 32.
29 מלכים-א ח, כו.
30 סה"מ תרמ"ג עמ' פז. ועוד.
31 ראה שו"ע אדמוה"ז או"ח ספ"ה ס"ג. סה"ש תש"ג עמ' 62 ובהערה 19 שם.

דבר מלכות

בהכרח שיומשכו כל ההמשכות הגשמיות, שאלת על זאת".
בבני, חיי ומזוני רוויחי.
ובנוגע לענייננו – שכ"ק מו"ח אדמו"ר
הבטיח והכין גם את המצב שלאחר ההסתלקות
("האט באווארנט און צוגעגרייט אויך אויף
פ. דובר לעיל (ס"ג) על-דבר החילוק בין שפעטער").

* * *

בעניינים כגון עצמות, השתלשלות, אצילות ובי"ע – אין להם חוש; אבל אודות גשמיות – הרי בזה לכולם יש חוש...

ועל-דרך זה בנוגע לשמחת-תורה – שנהג
להקדיש ריבוי זמן לשמחה וריקודים בתוך
העם, והיינו, שאף שהיה ביכולתו לעסוק בזמן
זה בתורת הקבלה ובתורת החסידות ובעניינים
נעלים, מכל-מקום, התעסק בשמחה וריקודים,
כיוון שהשמחה דשמחת-תורה צריכה להיות
בגשמיות דווקא (כנ"ל), ועל-ידי זה המשיך
ופעל גם בנוגע להזמן דעתה.

ולכן, יש לשמוח בשמחת-תורה, וכאמור,
לרקוד ברגליים בפשטות, והרי רגלים בריאות
יש לכולם – הן רגליים בריאות בגשמיות, והן
רגליים בריאות ברוחניות, שהוא עניין הקבלת-
עול – שזהו "ראשית העבודה ועיקרה
ושורשה"³⁷, וגם תכלית וסוף העבודה, שהרי
תכלית הכל היא קבלת-עול – שבזה שווים כל
בני ישראל.

ועל-ידי השמחה בקבלת-עול ורקדים עם
העצמות, והיינו, שעצמותו יתברך ורקד עם כל
יהודי, כך, שעל-ידי הריקוד אפשר לזנק ולדלג
החוצה ("ארויספרינגען און ארויסטאנצן")
מעומק תחת לעומק רום, "אריינטאנצן אין
עצמות"!!!

י. ישנם גם אנשים שהתקבצו בחצר ("יארו"),
וגם הם ורקדים – אלא שלעת-עתה עומדים

שמיני-עצרת ושמחת-תורה לשמחת בית-
השואבה, שבשמחת בית-השואבה היו
חילוקים, מה-שאינ-כן בהשמחה דשמיני-
עצרת ושמחת-תורה שווים כל בני ישראל.
וכשם שביום-הכיפורים אין שום חילוק בין
בני-ישראל, בין משה רבינו ובין יהודי שאינו
יודע דבר מענייני יהדות, ושייכותו היחידה
ליהדות היא בכך שנולד בבית יהודי, שהרי כל
בני-ישראל מחוייבים בהעניינים, ולכל בני
ישראל נמשכת הכפרה – כן הוא בהשמחה
דשמחת-תורה, שאין בה שום חילוקים, וכל בני
ישראל צריכים להיות שמחים בשמחת-תורה.
ושמחה זו צריכה להיות בגשמיות דווקא –
על-ידי ריקוד ברגליים בפשטות. כשם שקיומן
של כל המצוות הוא דווקא בגשמיות בפועל
ממש, וכמו אכילת מצה, שאם יכוון אדם את
כל הכוונות, אבל לא יאכל מצה בגשמיות, לא
יצא ידי חובתו – כן הוא בהשמחה דשמחת-
תורה, שצריכים לרקוד ברגליים בפשטות,
ולריקוד ברגליים – שייכים הכל.

ז. ועניין זה ראינו גם בהנהגת כ"ק מו"ח
אדמו"ר:

ובהקדם מה שכתוב³⁶ "אל תאמר שהימים
הראשונים היו טובים מאלה, כי לא מחכמה

37) תניא רפמ"א.

36) קהלת ז,י.

דבר מלכות

בריאות, רגליים בריאות וילדים בריאים, כיוון שאצל בני ישראל ההשפעה בגשמיות באה על-ידי הרוחניות, ורק לזמן קצר – כדי שיהיה עניין הבחירה – יכולה ההשפעה לבוא גם שלא על-ידי הרוחניות, אבל סוף-כל-סוף בהכרח שתבוא ההשפעה על-ידי הרוחניות³⁹.

❖ (לקראת סיום ההתוועדות אמר כ"ק אדמו"ר:)

עומדים אנו עתה כבר סמוך לחצות הלילה, וצריכים כבר לחשוב על-דבר הליכה ל"הקפות"...

ברצוני רק לומר, שמובא בספרים⁴⁰ שאלה שבדעתם להיות ניעורים כל הלילה, וממילא אינם אומרים קריאת-שמע על המיטה, הנה בשעת חצות צריכים לקרוא את ג' הפרשיות דקריאת-שמע ועל-כל-פנים פרשה ראשונה.

את הזמן שנותר עד להקפות – יש לנצל כדי לדבר עם אלה הנמצאים ב"יארד", כנ"ל.

ויעזור ה' יתברך, שתהיה השמחה מתוך קבלת-עול, ברגליים בריאות שיש לכל אחד ואחד,

– ואין הכוונה שהריקודים יהיו ברגליים בלבד, ואילו שאר האיברים יהיו "במקום אחר" ("ערגעץ אנדערש וואו"), כך שהעניינים יביטו למקום אחר (שגם שלא בשעת ההקפות אסור להסתכל שם כו'), אלא שכל האיברים יהיו בהתכללות עם הרגליים –

ועל-ידי זה יומשכו כל ההמשכות ברוחניות ובגשמיות, בבני, חיי ומוזני רוויחי.

(שיחת ליל שמחת-תורה (קודם הקפות) ה'תשי"ד.
יתורת-מנחם – התוועדותי תשי"ד, חלק ראשון (וי"ד) עמודים 83-90 – בלתי מוגה)

הם "מבחוץ" ואין ברצונם להיכנס "פנימה". ובכן: צריכים לצאת אליהם ולבאר להם, שקיום התורה ומצוות והשמחה דשמחת-תורה הם עניינים שנוגעים להם בגשמיות.

– אודות עניין הריקוד עם עצמות קשה להסביר להם, כיוון שבעניינים כגון-דא: עצמות, השתלשלות, אצילות ובי"ע (בריאה, יצירה, עשייה) – אין להם חוש, לפי שאין להם כלל תענוג ("געשמאק" ברוחניות; אבל אודות גשמיות – הרי בזה לכולם יש חוש... שהרי לכולם יש חוש ותענוג בכך שיהיו להם ידיים בריאות, רגליים בריאות וילדים בריאים. יש להסביר להם מה שכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר במכתב³⁸, שהסיבה לכך שאדם רוצה לאכול מאכל מסויים היא מפני שהנשמה רעבה להניצוץ אלוקי שבהמאכל, כדי לבררו כו', וכדי שהנשמה תוכל לפעול זאת, פועלת היא תחושת רעבון בהגוף, שיהיה רעב ויחפוץ בגשמיות המאכל, אבל באמת מקור העניין הוא בהנשמה.

ועל-דרך זה בענייננו: כל אלה שהתקבצו כאן לרקוד – הרי הסיבה האמיתית לכך היא מפני שנשמתם רעבה, ורצונה לרקוד בשמחת-תורה עם עצמות, ולכן פעלה הנשמה בהגוף, שגם הגוף ירצה לרקוד; אלא כיוון שבהגוף לא נרגש הטעם הפנימי שבדבר (רצונה של הנשמה לרקוד עם עצמות) – יכול הדבר להשתלשל ולרדת באופן של דבר האסור, אבל האמת היא שמקור העניין הוא בהנשמה.

ולכן עליהם להיכנס פנימה, ולרקוד באופן המותר, וריקוד זה ייתן להם סיוע ותוספות כוח לקיום התורה ומצוות בכל השנה.

ועניין זה נוגע להם לא רק ברוחניות, אלא גם בגשמיות כפשוטו – שיהיו להם ידיים

39) ראה תניא אגה"ת פ"ו. קונטרס ומעין מ"ז.
40) ראה שיחת ליל א' דחג הסוכות תרצ"ז ס"ב (סה"ש תרצ"ו בתחילתו). וש"נ.

38) נעתק תוכנו בלקו"ש ח"א עמ' 177. וראה כתר-שם-טוב סקצ"ד. וראה גם "רשימות" חוברת ט עמ' 15 (איגרות-קודש אדמו"ר מהור"צ חי"ד עמ' תמה).

רבי לוי-יצחק מברדיטשוב

"אוהב ישראל הידוע והמפורסם", הגדירו כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו במאמר דא"ח □ "ידוע ומפורסם בכל העולמות שהרב לוי-יצחק ז"ל היה אוהב ישראל ומליץ יושר על כל אחד ואחד מישראל ומכריע את כל אחד ואחד מישראל לכף זכות" □ היה "עמוד-אש ועמוד-אור בכל מקום שהגיע, חום ואור חסידותי בסביבתו הקרובה ובסביבתו הרחוקה" □ ליום הסתלקותו – כ"ה בתשרי (תק"ע)

מאת הרב מרדכי-מנשה לאופר

ישעיהו, שיש שם תוארים על בני ישראל שהם לכאורה כו', ומפרש הרה"צ מבארדיטשוב שתוארים אלו מורים על שבחם של ישראל [וכדמוכח גם מזה שתוארים אלו נאמרו בספר ישעיהו, דיסעיהו הוא נביא ישועה, כשמו ישעיהו מלשון ישועה], ולא עוד אלא שהם שבחים נעלים ביותר שאין בתוארי שבח דוגמתם. ויש לומר, דעל-פי הידוע בפירוש מאמר רז"ל נפרעין מן האדם מדעתו ושלא מדעתו (ועל-דרך זה בפירוש לשון המשנה "דין וחשבון"), דכאשר אדם אומר פסק דינו של אדם אחר הוא פוסק בזה גם על עצמו, הרי פסק דינו של הרה"צ מבארדיטשוב בנוגע לתוארים הנ"ל שבישעיהו הוא גם פסק-דין בנוגע לתוארים הנ"ל שבתורות ומשלים שלו.

ה'תורה' שהשיעה על רבי לוי-יצחק

ביום ב' דחג השבועות תשח"י ('תורת-מנחם – התוועדויות', כרך כג, עמ' 61) סיפר הרבי בשם חותנו אודות שלוש תורות ששמע הרב הצדיק מבארדיטשוב מהבעל-שם-טוב. אחת התורות היא:

"כל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטלה". "מלאכה" פירושה התעסקות באהבת-ישראל. כדי שיהיה לתורה קיום, בהכרח שיהיה עמה התעסקות באהבת-ישראל.

"אוהב ישראל הידוע ומפורסם". במשפט קצר וממצה זה הגדיר כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו (במאמר חסידות שהשמיע בליל ערב ראש-השנה תשמ"ג – ספר המאמרים מלוקט, כרך א, עמ' נו) את "הרב-הגאון החסיד, מורנו הרב לוי-יצחק ז"ל מבארדיטשוב".

כמה ימים לאחר מכן – ביום ב' דראש-השנה (תשמ"ג) – מתבטא הרבי ביתר שאת על סגולתו המיוחדת של רבי לוי-יצחק. הדברים נאמרים (שם, עמ' טו) במאמר שבא כהמשך למאמר הנ"ל וזאת על רקע משלו של רבי לוי-יצחק, המובא בחסידות, בעניין תקיעת-שופר (מספר 'קדושת לוי', ר"ה צו, א):

והגם דהלשונות שאומר שם (בהמשל וגם בהנמשל) כפי שהם בפשטות אינם מדברים בשבחן של ישראל, הרי אומר בהמאמר שם דמשל זה הוא מהרה"ג החסיד מהרלי"צ ז"ל מבארדיטשוב, וידוע ומפורסם בכל העולמות דהרלי"צ ז"ל היה אוהב ישראל ומליץ יושר על כל אחד ואחד מישראל ומכריע את כל אחד ואחד מישראל לכף זכות ובאופן דמלכתחילה אריבער, ולכן, כשאומר בהמאמר דמשל זה הוא מהרלי"צ ז"ל, מובן בפשטות דכל הלשונות שאומר שם הם למעליותא. והרי זו שיטתו ודרכו בנוגע לבני ישראל, כידוע פירושו של הרלו"צ ז"ל בהפסוקים שבתחלת ספר

ניצוצי רבי

חלקי השולחן שנשבר בינתיים מרוב דוחק הציבור. הרבי הרש"ב, עיניו היו עצומות, וכשסיים את המאמר שאל: היכן השולחן? וכשנענה, אמר, אספר לכם סיפור על רבי לוי-יצחק מבארדיטשוב.

"ראשון לחשבון עוונות"

אחד מפתגמיו של רבי לוי-יצחק הוא זה:

התשובה דימים נוראים – ראש-השנה, עשרת-ימית-תשובה ויום-הכיפורים – היא תשובה **מיראה**, שלכן נקראים "ימים **נוראים**", ובתשובה מיראה – "זדונות נעשו לו כשגגות"; מה-שאין-כן התשובה דחג הסוכות, שאז העבודה היא בשמחה – היא תשובה **מאהבה**, ובתשובה מאהבה – "זדונות נעשו לו כזכויות". וזהו "ראשון לחשבון עוונות" – היום הראשון שבו גם העוונות נחשבים בחשבון הזכויות.

על פתגם זה חזר הרב"ש (בנו הבכור) של אדמו"ר הצמח-צדק, לפני אביו שהוסיף עליו את דברי אדמו"ר הזקן ('תורת-מנחם – התוועדויות', כרך כד, עמ' 45. וראה גם 'תורת-מנחם – התוועדויות', כרך כט, עמ' 70. וראה עוד ב'המלך במסיבו', כרך ב, עמ' קצב).

חיוב מצווה

בהזדמנות ('המלך במסיבו', שם, עמ' רא) סופר על רבי לוי-יצחק שהיה ער כל הלילה של סוכות מתוך ציפייה לרגע שבו יוכל כבר לברך על ד' המינים, ושאל השואל מדוע ציפה כל-כך למצווה זו דווקא.

הרבי הגיב ואמר שגם במצוות תפילין היה רבי לוי-יצחק נוהג כך – כשעברו ט' ימים של יום-טוב וחול-המועד שבהם לא הניח תפילין – היה מצפה להנחת תפילין בתשוקה כו'. הוסיף הרבי ואמר: בשופר לא היה הרבר תלוי בו – אלא בבעל התפילה!

פעם אחרת (התוועדות פורים תשכ"ג – שיחות-קודש תשכ"ג, עמ' 240) הוסיף הרבי בעניין זה, שרבי לוי-יצחק התכוונן כל הלילה לעשיית המצווה, ואחז את הד' מינים בידי

ותורה זו פעלה על הרה"צ מבארדיטשוב, שהנהגתו כל ימיו תהיה התעסקות באהבת-ישראל.

פתגם שנתבאר בהרחבה בחסידות

פירושו של הרה"צ מבארדיטשוב (בספרו 'קדושת לוי') על הפסוק "והיה עקב תשמעון", הובא על-ידי הרבי בהתוועדות שבת-קודש פרשת עקב תשח"י ('תורת-מנחם – התוועדויות', כרך כג, עמ' 259), והרבי ציין ש"עניין זה מבואר בחסידות בארוכה". הנה הפירוש:

"עקב" – "העקב וסוף (תכלית) הדבר" – הוא, "אשר תשמעון", עשיית רצון בוראו (האפשרות לשמוע את המצוה ולקיימה), כי "מה שהקב"ה נותן שכר בעד המצווה", גן-עדן ועולם-הבא, ש"י עולמות וכו' "זה הפחות שבתענוגים", ואילו "עיקר התענוג" והשכר הוא "המצווה גופא, מה שהאדם עושה רצון הבורא", "כמו שאמר התנא (אבות פ"ד מ"ב) שכר מצווה מצווה דגופה של מצווה הוא התענוג והשכר בעד המצווה".

היכן התרנגול?...

על דבקתו של הצדיק מבארדיטשוב סיפר הרבי בהתוועדות חג הסוכות תשי"ג ('תורת-מנחם – התוועדויות', כרך ז, עמ' 54):

כאשר רבי לוי-יצחק מבארדיטשוב למד שחיטה, הנה בגמר הלימוד – בהתאם לדרך הלימוד שלו בהיותו למדן – והקבלה כו', כשהגיע להמעשה בפועל, שהוצרך לשחוט עוף – הביאו לו עוף, ולקחו בידו, והתחיל לברך על השחיטה.

בעת אמירת הברכה, ובפרט שהיתה זו פעם הראשונה שמברך ברכה זו – היה רבי לוי-יצחק מבארדיטשוב בתנועה של דקות (יער האט זיך פארדביקות!), ונמשך אריכות זמן (כ"ק אדמו"ר שחק וסיים:) ובינתיים – פרח העוף. וכשסיים את הברכה ופתח את עיניו, שאל: "נו, היכן הוא התרנגול" ("ווי איז דער הין"?!)....

סיפור זה סיפר הרבי מהורשי"ב נ"ע בעת התוועדות, כאשר בשעת אמירת המאמר הוצאו

ניצוצי רבי

ומרוב חביבות האתרוג והלולב גפפו ונשקו, שפעמים רבות כמה מהם נפסלו מרוב הנישוק והחיבוב.

כן תהיה זו ברכה לבטלה" (ליל שמחת-תורה תשי"ד – 'תורת-מנחם – התועדויות', כרך י, עמ' 87).

שלא עשני גוי!

בהתועדות שבת קודש פרשת בהר-בחוקותי תשי"ג ('תורת-מנחם – התועדויות', כרך ח, עמ' 172) אמר הרבי:

מספרים על הרה"צ ר' לוי-יצחק מבראדיטשוב, שפעם נכנס אליו יהודי (סתם יהודי, או אחד מתלמידיו) בבוקר באומרו ברכת-השחר, וראה אותו רוקד מרוב שמחה. והיה הדבר תמוה בעיניו ביותר: לפני התפילה, לפני כל העניינים – לשמחה מה זו עושה?! ושאל אצל הבראדיטשובער לפשר השמחה, והשיב לו, שבהגיעו לברכה "שלא עשני גוי" התבונן בהאושר ("דער גליק") שזכה לו, דכיוון שמברכים "שלא עשני כו", משמע שהיה יכול להיות באופן אחר... וכיוון שהכיר ("אז ער האט זיך געכאפט") בהאושר שלו, יצא מיד בריקוד מרוב שמחה!

הקב"ה 'מוכרח' לסלוח

משל נוסף של הרה"ק ר' לוי-יצחק מבראדיטשוב – בקשר לימים-נוראים – נזכר על-ידי הרבי בהזדמנויות מספר ובשתי נוסחאות: לעניין תקיעות – ביום ב' דראש-השנה תשט"ז ('תורת-מנחם – התועדויות', כרך טו, עמ' 12): ילד שרצה תפוח ואביו לא רצה לתת לו – מיהר הילד ובירך ברכה, ואז הוכרח אביו לתת לו את התפוח... בשעה שבני-ישראל מברכים ברכת "שומע קול תרועת עמו ישראל", ו"ברחמים"... אם אנשי כנסת-הגדולה פסקו שיש לברך ברכה זו, בדרך ממילא פסקו, שהקב"ה מקבל "תרועת עמו בישראל" – צעקתם של בני ישראל, שזהו עניין התקיעות – ברחמים.

ונוסח שני – "ועל-פי הסיפור על-דבר הרה"צ ר' לוי-יצחק מבראדיטשוב, שאמר, כיוון שבני-ישראל מברכים "מלך מוחל וסולח" – מוכרח הקב"ה למחול להם, דאם לא

כפתגם הידוע

"וכידוע פתגם הרה"צ מבראדיטשוב, שטען להקב"ה, שאילו היה מעמיד לעיני בשר את ה'גן עדן' וה'גיהנום', תמורת תאוות ותענוגי עולם-הזה, אזי היו כל בני ישראל מקיימים תורה-ומצוות בשלימות!" – הזכיר הרבי באחרון-של-פסח תשי"ז ('תורת-מנחם – התועדויות', כרך יט, עמ' 295).

בשמחת בית-השואבה תשי"א ('תורת-מנחם – התועדויות', כרך ב, עמ' 20) הזכיר הרבי פתגם זה בצורה נרחבת ומפורטת מעט:

ריבוננו-של-עולם, אילו היית מעמיד לנגד האדם את העולם-הבא והגן-עדן, ולהבדיל, את הגיהנום ואת תאוות העולם-הזה היית כותב ב"ראשית חכמה" – בוודאי לא היה אף אחד מישראל עובר עבירה; אבל עכשיו שהעמדת לנגד האדם את תאוות העולם-הזה ואודות הגיהנום כתבת ב"ראשית חכמה" – אזי כו'.

מהותו של "רועה ישראל"

ומעניין לעניין:

"הרב הצדיק מבראדיטשוב אמר פעם שאם יעמידהו לפני ברירה: להיות לבדו בגן-עדן, או להיות בגיהנום, אבל עם עוד יהודים – יבחר להיות בגיהנום, העיקר להיות עם עוד יהודים..." – אמר הרבי בהתועדות יו"ד בשבט תשי"ג ('תורת-מנחם – התועדויות', כרך ז, עמ' 337). הרבי הוסיף כי זוהי תכונתו של רועה ישראל – שכל עצמותו ומהותו הוא תפקידו ושליחותו בתור רועה ישראל ובמילא לא איכפת לו ("עס גייט אים ניט אן") ענייני גן-עדן וכיוצא-בזה; איכפת לו ("אים גייט אן") 'אדימצא עם יהודים, כיוון שזהו תפקידו ושליחותו.

ניצוצי רבי

כ"י רבי לוי-יצחק מבארדיטשוב בעד מסירתו לתורת הרב המגיד ממעזריטש והבעש"ט, וגודל הידידות שהיתה לו לרבנו הזקן בעל התניא, ואשר כל רדיפות אלו לא רק שלא החלישו ח"ו התקשרותו לחסידות ועניניה, אלא שנעשה לעמוד אש ועמוד אור בכל מקום שהגיע, חום ואור חסידותי בסביבתו הקרובה ובסביבתו הרחוקה, ומחובתו וגם מזכותו של בנו הוא שיקח על עצמו חוב קדוש זה, והרי כמה דורות תובעים ממנו להיות הצינור להביא תורתם בסביבתו, וגם נותנים לו כוחות למלאות תפקיד קדוש זה ככל הדרוש, באם רק ירצה, ויהי-רצון שכבודו ימצא אותיות מתאימות להחזיר העניין בבנו עוד יותר אם זקוק הוא לזה.

בכבוד ובברכה לבשו"ט בכל האמור מתוך בריאות הנכונה.

"הליטאי נטל חלק עליון"...

"כידוע שאמר הרב מבארדיטשוב: כולנו אכלנו מקערה אחת, והליטאי – כך כונה אדמו"ר הזקן – נטל חלק העליון". אמרה זו, שהובאה על-ידי כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב, צוטטה על-ידי הרבי (ראה 'תורת-מנחם – התועדויות', כרך כ, עמ' 45), כשהרבי קיבל לידיו ספר שמדברי מחברו עולה כי הוא מצדיק את החולקים על אדמו"ר הזקן ("שמצדיק הוא את בעלי מחל[ו]ן[קתור"] – הגיב (איגרות-קודש, כרך י, עמ' רעה):

נוסף על שאין השכל מקבל האשמה על רבנו הזקן בעניינים כאלו, הרי יש גם מכתב מצד שלישי ניטראלי והוא הרב ר' לוי-יצחק מבארדיטשוב שנתפרסם בכמה מקומות ושנותן הצדק כמילואו לרבנו הזקן, ולעת-עתה לא מצאתיו אפילו מוזכר בספר...

אמירתו על ספר התניא

על יחסו המיוחד של רבי לוי-יצחק למחותנו כ"ק אדמו"ר הזקן כדאי לציין את פתגמו (ראה גם 'רשימות', חוברת קעב, סוף עמ' 8 ואילך) שהובא בהתועדויות י"ט בכסלו תשס"ז ('תורת-מנחם – התועדויות', כרך טו, עמ' 269):

"כמה דורות תובעים ממנו"

מיוחד במינו הוא המכתב הבא (איגרות-קודש, כרך יד, עמ' תלח-ט) שסוגר לאחד מצאצאי רבי לוי-יצחק:

ב"ה, כ"ה אד"ר, תשי"ז

ברוקלין

הווי"ח אי"א נו"י וכ"י מו"ה דובער שי

המכונה ד"ר סגל

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת המכתב עם הפ"י שלו, שייקרא בעת רצון על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבגי"מ זי"ע.

נעם לי לקרות בהמכתב אודות גזעו וצור מחצבתו שהוא הרה"ג הרה"ח הרה"צ כ"י רבי לוי-יצחק מבארדיטשוב.

שאם בעיניינים גשמים באים לידי החלטה שאין דבר בעולם שיאבד מיש לאין, על-אחת-כמה-וכמה שכן הוא בעיניינים רוחניים, ומהם מורשת אבות, שנצחית היא ועומדת לעד, זאת אומרת, שפועלת פעולתה בבנים ובני בנים וכו', ובפרט שהרה"ג הרה"ח הרה"צ כ"י רבי לוי-יצחק מבארדיטשוב היתה מידתו אהבת-ישראל, אשר האהבה היא מקרבת, מקרבת אפילו רחוקים, ועל-אחת-כמה-וכמה קרובים בגוף וקרובים בנפש.

מובן שבכל הני"ל לא לדרשה קאתינא, כי אם לתוספת זירוז להשתדלות בהפצת היהדות והחזקתה בכל סביבתו מתוך אהבת-ישראל, וזכות אבות מסייעתו להצליח בזה, והשכר בזה הוא כדבר משנה שחר מצווה מצווה, סיפוק נפשי הכי אמיתי והכי עמוק מהטוב והחסד שעושה על-ידי זה, נוסף על הברכה להמשתדל בזה, ברכת אוהב ישראל הוא ה' יתברך בורא העולם, שמידתו היא מידה כנגד מידה אלא שכמה פעמים ככה.

ראיתי במכתבו אשר בן יחיד לו ולומד בישיבה, ובוודאי שגם בו ניכר צור מחצבתו, ומשתדל בס, ועל-כל-פנים ישתדל מכאן ולהבא להביא את זה בפועל לקבוע עיתים לפרקים קרובים לימוד בתורת החסידות, מבלי להתרשם מכל מפריע בזה, וכידוע הרדיפות והזלזולים שסבל הרה"ג הרה"ח הרה"צ

ניצוצי רבי

"מעניין לציין"

באיגרת נוספת לשור משנת תשכ"ו (איגרות-קודש, כרך כד, עמ' לד) מצצט הרבי את דברי אדמו"ר הזקן "יום אשר עשה ה' לנו יום י"ט כסלו, יום ג' שהוכפל בו כי טוב, יום הילולא רבא דרבנו הקדוש נ"ע, וכשקראתי בספר תלים בפסוק פדה בשלום נפשי" והרבי מקדים:

וידוע שאדמו"ר הזקן באחת מאיגרות שלו בנוגע שחרורו וגאולתו, באיגרת שכתב לר"י מבארדיטשוב נ"ע, כתב שם כמה סימנים וטעמים, ומעניין לציין שאחד מהם הוא שיום זה הוא יום הילולא רבא דרבנו הקדוש נ"ע.

קפץ לגן-עדן

בהתוועדות שבת-קודש פרשת יתרו תש"י ('תורת-מנחם – התוועדויות', כרך א, עמ' 11) מובא:

הרבי [=הרי"צ] סיפר אודות הרה"צ ר' לוי יצחק מבארדיטשוב שלפני הסתלקותו אמר: היו צדיקים שלפני הסתלקותם הבטיחו שלא ייכנסו לגן-עדן עד שיפעלו ביאת משיח, ולבסוף, הערימו עליהם ושיחזו אותם על-ידי "צוקער-לעקאח"... אבל אני, סיים הרה"צ מבארדיטשוב, לא אתן שיערימו עלי ("איך וועל זיך ניט לאזן נארן").

אבל לבסוף – סיים הרבי [=הרי"צ] – הערימו גם עליו, אמרו "קדושה" בגן-עדן, ומיד קפץ הרה"צ מבארדיטשוב לגן-עדן...

בנוגע לספר התניא – עליו אמר הרה"צ ר' לוי יצחק מבארדיטשוב שזהו דבר פלא שלקחו והכניסו את הקב"ה בספר קטן ("לקחו אלוקים כה גדול והניחאו בתוך ספר קטן")...

פירוש שמו של רבנו הזקן

באיגרת אחרת (איגרות-קודש, כרך כב, עמ' תז) מציין הרבי בקשר לשמו של רבנו הזקן:

שניאור זלמן, בנוסח הרגיל – שני אור, אור דחסידות ואור דנגלה, אבל חסידים מפרשים ג"כ שני אור – ברוחניות וגשמיות, ועל-דרך פתגמו של הברדיטשובי – זלמן אותיות לזמן שמשיך כל זה בזמן ומקום מסויים.

"ספריו של הרה"צ מבארדיטשוב, נזכרו בתורת חסידות חב"ד" – ציין הרבי בכמה הזדמנויות (ראה 'תורת-מנחם – התוועדויות', כרך ח, עמ' 194).

רבנו הזקן כותב למחותנו

בכ' בכסלו תשל"א (איגרות-קודש, כרך זך, עמ' מב) חותם הרבי איגרת אישית שכתב למר שזר:

ויהירצון שכן יהיה בכל אחד ואחת מאחינו בני-ישראל בכל מקום שהם, ובאופן וכסיום איגרת אדמו"ר הזקן בצאתו לחירות שכתב למחול[תנו] הרה"צ וכו' מוהרלי"צ מבארדיטשוב – וכשקריתי בספר ת(ה)לים בפסוק "פדה בשלום נפשי", קודם שהתחלתי פסוק שלאחריו, יצאתי בשלום מהי שלום – ג' פעמים (דהווי חזקה) שלום.

מינוי ל"התקשרות"

ניתן לקבל את גיליון "התקשרות" שירות הביתה באמצעות הדואר.

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים).

מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים).

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:
"התקשרות", מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר חב"ד 72915

שמחת-תורה

”ראו אור ממש”

כך מתאר הרבי הריי”צ את ההקפות בבית-מדרשו של רבנו הזקן: בבית-מדרשו של רבנו הזקן היה נהוג שעוד בטרם נערכו ההקפות בליל שמיני-עצרת בבית-הכנסת עם כל הקהל, היה הרבי עורך הקפות ביחידות, בנוכחותם של יחידי סגולה מבין תלמידיו והאורחים שהגיעו.

הרבי עצמו היה אומר את כל פסוקי ”אתה הראת“; היה הולך בראש כל שבע ההקפות ואומר את פזמוני ופסוקי ההקפות. בסיום כל הקפה היה מעביר את הספר-תורה לידו השמאלית, מניח את יד ימינו על גבו של אחד המקורבים, ויוצא בריקוד.

בשעת הריקוד – ראו אור ממש. כל אחד הרגיש כאילו היה במקום המקדש ממש ושכל רגע יקר מכל יקר. התחושה הכללית היתה שבכל רגע ניתן להגיע למדרגות גבוהות ביותר, בתורה, עבודה ותשובה. כל אחד חש את ה”משם היו שואבים רוח-הקודש”.

כל מי שזכה להיות נוכח בהקפות אלו, ראה את פני הרבי, שמע את ניגון השמחה, צפה בריקוד התענוג, שבכל זה השתקפה השתפכות של ”אהבה בתענוגים” – התבטל כביכול מחמת הדרת קודש-הקודשים שריחפה בחדר, והתעלה למעמד ומצב אחר לגמרי.

וסיפר חסיד אחד: כשזכיתי להשתתף בהקפות אלו בפעם הראשונה – הן פעלו בי מהפכה של ממש; נהייתי אדם אחר. אז יכולתי לצייר לעצמי איך הרגיש יהודי כשעלה לרגל לבית-המקדש וראה את גילוי השכינה.

וסיים הרבי הריי”צ את דבריו: כל איבר באדם יש לו תענוג מיוחד – העין מתענגת מראייה, האוזן משמיעה, וכך הלאה. אך ישנו תענוג כזה הגורם לעונג בכל האיברים יחד, עד שכל החושים וכל הכישרונות מתבטלים בעוצמת התענוג הזה. עונג כזה הרגיש חסיד בעת ”הקפות היחידות” של הרבי.

(ליקוטי-דיבורים, חלק ב, עמ' 500)

בשמים ממתנינים!

פעם, במוצאי שמחת-תורה, הכריזו אצל אדמו”ר הזקן שעומדים להתחיל בתפילת ערבית. אך הרבי הורה להמתין ולא להתחיל, בהסבירו: ”אצל המחותן (הרב הקדוש רבי לוי-יצחק מברדיטשוב) מתפללים עדיין מנחה. ובשמים, הטעים, מחכים ל’והוא רחום’ שלו. אמנם אין זה הסדר שלנו, אבל יש לחכות ל’והוא רחום’ של המחותן”.

(ספר-השיחות תשי”ה, עמ' 63)

כתר-שם-טוב

פעם אמר אדמו”ר הזקן דרוש, ובין הדברים אמר שכתר-מלכות נמשך בראש-השנה, כתר-המונה – ביום-הכיפורים, וכתר-תורה – בשמחת-תורה.

שאלו בניו את הרבי: מדוע אינו מונה גם את כתר-שם-טוב?

השיב הרבי: כתר-שם-טוב נמשך על ידי הריקודים של שמחת-תורה.

(ספר-השיחות תרצ”ו, עמ' 308)

הלכות ומנהגי חב"ד

מאת הרב יוסף-שמחה גינזבורג

שבת-קודש

כ"ב בתשרי,

שמיני-עצרת ושמחת-תורה*

כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע לא נהג להדליק נר בכ"ז יום שמזכירים בו נשמות¹.

הדלקת נרות: ברכת 'להדליק נר של שבת ושל יום-טוב' ו'שהיינו'.

בלוח כולל-חב"ד נאמר, שנוהגים לפרוש פרוכת לבנה ומעיל לבן על הספר-תורה [רק] ביום שמכריכים 'גשם' או 'טל', אך בבית-מדרשו של הרבי היתה הפרוכת הלבנה פרושה מראש-השנה ועד אחר שמחת-תורה².

מנחה: אין אומרים 'הודו', אבל אומרים 'פתח אליהו'.

בשמחת-תורה, מנהג ישראל (אשר "תורה היא") לשמוח בשמחה זו יותר משמחת בית-השואבה, ויותר משמחת יום-טוב סתם³.

זהוהיר כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע בשם אביו

כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע:

"את הארבעים ושמונה שעות [בחול]; בארה"ק – עשרים וארבע שעות] של שמיני-עצרת ושמחת-תורה צריכים לייקר במאוד. בכל רגע אפשר לשאוב אוצרות בדליים ובחביות, בגשמיות וברוחניות, וכל זה על-ידי הריקודים"⁴.

הרבי הנהיג, ללכת בתהלוכות לבתי-כנסיות, וגם לאלה שבשכונות מרוחקות, כדי לשמח יהודים בשמחת החג⁵.

תפילת ערבית: בנעימת התפילה ביום זה אין משנים כלום לנעימת הימים הנוראים⁶.

קבלת שבת: מתחילים 'מזמור לדוד' וממשיכים כבכל שבת. בפיוט 'לכה דודי' אומרים "גם בשמחה ובצהלה" ואין אומרים "ברינה"⁷.

כגוונא, חצי קדיש, ברכו, ערבית של יום-טוב⁸. ויכולו, ברכת מעין שבע, קדיש שלם. מזמור לדוד, חצי קדיש, ברכו.

(2) 'אוצרי עמי' ש"ק, אך לא ברור אם היתה הוראה כלשהי בנדון (נראה אודות "מנהגי ביהכ"מ של הרבי" בתקשורת) גיליונות: תכח, תלד, תלט), וכן לא הזכיר שם מה עשו בס"ת. (3) ספר-המנהגים – מנהגי שמח"ת, וראה לקויש חי"ד עמ' 166-7 ובהערות שם. אודות סוגלת השמחה בימי שמע"צ ושמח"ת, ראה המלוקט מדברי רבותינו נשיאנו בקובץ 'אהלי ליובאוויטש', גיליון ד, עמ' 134 ואילך. (4) ספר-המנהגים. ועי' 'אוצרי עמי' ש"ב. 'אהלי ליובאוויטש' עמ' 146. (5) ראה 'אוצרי עמי' ש"ב, ושי"י. וראה לשון סידור אדמו"י (נדפס גם בסידור תהילת ה') לפני 'אתה הראית'. (6) 'אהלי ליובאוויטש' עמ' 156. (7) ספר-המנהגים עמ' 26. (8) שכח והזכיר 'חג הסוכות' במקום שמיני-עצרת, ראה הדעות בזה בנעטי-גבריאל, סוכות פרק פא ס"ב ובהערות, ולמעשה אינו חוזר, ואם יכול – בתפילות היום – יכוון לצאת בשמיעה מהש"י.

(* לבני חו"ל: ש"ק – שמיני-עצרת. מקדשים ואוכלים בסוכה (ללא ברכת 'לישב בסוכה') בלילה וביום (ונוהרים אף משתיית מים חוץ לסוכה). בליל ש"ק לאחר מעריב – קידוש והקפות. בשחרית – אין הקפות. מוציאם ב' ס"ת, בראשון קוראים בפי ראה: 'עשר תעשרי', ח"ק, ובבי המפטיר: 'ביום השמע"צ'. הפטרה: 'ויהי ככלות... ולישראל עמו'. יקום פורקן. הזכרת נשמות. במוסף – תפילת גשם, נשיאת כפיים. אחה"צ, ערב יום הקריאה, קוראים שמו"ת כל פרשת ברכה עם ההפטרה דש"ת 'ישערי הלי ומנהגי ח"ה סי' פה, והיום יום ד' טבת). במנחה קוראים בפי ברכה. לפנות ערב נפרדים מהסוכה (ואוכלים או שותים משהו). (1) 'המלך במסיביו ח"א עמי' ש"א. המנהג שנשלל היה, במקורו, להדליק לפני אמירת 'זכורי ביום-טוב, ואם חל בשבת – בערב שבת [וכיום נוהגין העולם להדליקו תמיד לפני כניסת החג] – 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' רכז. אבל בערב יום-הכיפורים (שאומרים בו 'זכור'), מדליקים נר שמחה.

לוח השבוע

מכן אומרים "אב הרחמים".
לאחר מכן¹⁶ היה מורה כ"ק נשיא דורנו להוסיף פסוקים שונים לפי צורך השעה והעניין, כגון (פסוק שנעשה דרך קבע במשך השנים): "והיה זרעך... ופרצת... וזרעך" (בראשית כח, יד); "הושיעה את עמך... (תהילים כח, ט); ולפעמים: "הנני מביא אותם מארץ צפון... (ירמיה לא, ז)¹⁷.

אמירת 'אתה הראת', 'אב הרחמים' והפסוקים הנ"ל – שלוש פעמים, ורק לאחר 'אב הרחמים' [וההוספות] פותחים את ארון-הקודש¹⁷.

מוציאים את כל ספרי-התורה¹⁸, ומקיפים את הבימה כנהוג. הש"ץ מכריז לאחר כל הקפה (כהלשון בסידור): "עד כאן הקפה א'", "עד כאן הקפה ב'", וכו'. לאחר כל הקפה, מחזירים את כל ספרי-התורה לארון-הקודש¹⁹.

הרבי שלל את הנהגת המקפידים להסיר את הכתרים מספרי-התורה לקראת הריקודים, בחשש שמא יפלו²⁰.

בפסקה "עוזר דלים" אמר כ"ק אדמו"ר

האבלים (רח"ל) אומרים משניות וקדיש דרבנן, אך אין אומרים עלינו [עתה, אלא רק אחר ההקפות כדלהלן]⁹.

לאחר מכן – קידוש והתוועדות¹⁰.
[המקדש בביתו, אומר תחילה בלחש: "שלוש עליכם" ו"אשת חיל" סדר הקידוש – אומרים בלחש: "זמור לדוד", "דא היא סעודתא"¹¹, "אתקיננו" דיום-טוב¹², "ויכולו", ונוסח הקידוש דיום-טוב, ומברכים "שהחיינו" (נשים שבירכו "שהחיינו" בשעת הדלקת הנרות – לא יברכה בשעת הקידוש)].

בשמחת-תורה מהדרים במיוחד לעשות קידוש כל-אחד לעצמו ולא לצאת ידי-חובה ממישהו אחר, שכן ברכת "שהחיינו" היא גם על התורה, והלוואי שיפקיע את עצמו¹³.

בשמחת-תורה היה כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו מסיר [לפעמים, וכהוראת-שעה בלבד!] את ההגבלה שהטיל על שתיית 'משקה'¹⁴.

מנגנים ביום זה ניגון 'ארבע בבות'¹⁵.
סדר הקפות: "אתה הראת" פסוק בפסוק (ומכבדים בקריאתם אנשים שונים)¹⁶, ולאחר

13 לקו"ש חיי"ט עמ' 371, ושי"נ בהערה 6. וראה בזה 'אהלי ליובאוויטשי' עמ' 152.

14 שהיא בדרך-כלל שלוש-ארבע כוסיות ('התקשרות') גיליון יב עמ' 12) – 'איצרי' עמ' שע. חלות הגזירה (בכלל) גם על שמחית **מפורשת** כ"כ"מ, ומהם בייחודותי שנדפסה בקובץ היכל-מנחם כרך ג עמ' רנח.

15 ספר-הניגונים ח"א (ניגון א) עמ' ל – מסה"ש תשי"א עמ' 86. וראה סה"ש תפרי"ח עמ' 12 ושי"נ, סה"ש תשי"ב עמ' 13.

16 המנהג בבית-הרב למכור פסוקי 'אתה הראית', ולכבד בפסוק ראשון ואחרון, ולפעמים פסוקים נוספים, את כ"ק האדמו"ר. בליל שמחת-תורה, ההכנסה היא לטובת ישיבת תורת, ובים שמחית-התורה, ההכנסה לטובת המוסדות 'מרכז לענייני חינוך' ומחנה-ישראל' – ספר-המנהגים.

16* כן מפורש בסה"ש תשי"נ ח"א עמ' 60, ודלא כמ"ש בסידורים שונים שנדפסו לאחרונה.

17 'איצרי' עמ' שנדשנו.

18 להעיר מישערי הלכה ומנהגי יו"ד סיי קיה, שצע"ג על סמך מה נהוג בכמה בתי-כנסת להשאיר סיי"ת שא"א לתקנם 'בשביל הקפות', עיי"ש.

19 לוח כולל-חבי"ד.

20 ובפרט על-פי המפורש בזוהר (ח"ג רנ"ב), שעיקר העניין דיכתר תורה שייך בשמחת-תורה דווקא, ומשמחת-תורה

9 'אהלי ליובאוויטשי' עמ' 139, ועיי"ש בטעם הדבר.

10 מקדשים וטועמים, ומתוועדים כהכנה רבה לעריכת ההקפות בשמחה. וראה 'איצרי' עמ' שע"א. 'אהלי ליובאוויטשי' שם (ולהלן עמ' 141 אודות קידוש בשמע"צ בחי"ל אף לפני מעריב, ולהלן עמ' 151 אודות חשיבות ההתוועדות אף יותר מההקפות עצמן, עיי"ש).

יש לזכור שאין מנהגו לקדש לפני השעה 6:40 בארה"ק (בתום **שעה שביעית**, ראה שערי ה'ל' ומנהג או"ח ח"א סיי קמא. 'התקשרות' גיליון שעט עמ' 16).

11 "שלוש עליכם" ו"אשת חיל" שייכים לכניסה הביתה, ראה המובא בכף-החיים ס"י רסב ס"ק ז"ח. האמירה בלחש – ספר-המנהגים עמ' 28.

12 'אתקיננו' דשבת, **נשמט** מההוראה שבספר-המנהגים (עמ' 28 ועמ' 56. וצ"ע שבשחרית אומרים אותו ברי"ה, שם עמ' 57 הע' 8, ומשם נלמד גם ביו"ט – כנראה זו הכוונה בהוספות לשי"ע אדמו"ר חלק ג' עמ' 1319 הע' 28. ודווקא לומר שנכלל ב"דא היא סעודתא", כי למשל "על כן" – שהוא סיום הפסוק, אלא שנאמר בקול ומודגש בסידור – נזכר במפורש בקידוש שחרית, ולא נכלל ב"זכור"). מאידך, 'אתקיננו' דיו"ט **מופיע** בהגש"פ לפני הקידוש ללא כל שלילה בשבת, ורק נוסף שם **לאח"ז**: "כשחל יו"ט בשבת אומרים תחילה יום השישי". ועיי"ש. וכן כתב לנו הרה"ח רי"ל שי גורנו שאומרים אותו.

לוח השבוע

תפילת שחרית: נשיאת כפיים³² ככתפילת מוסף של כל יום-טוב²⁹.

לאחר חזרת הש"ץ – הלל שלם, קריש תתקבל. שיר של יום, הושיענו (אין אומרים 'לדוד ה' אורי'), קריש יתום.

קידוש. אומרים תחילה בלחש: "מזמור לדוד", "אתקיננו", "ושמרו", "אם תשיב", "דא", "זכור", "על-כן"³³. ואחר-כך בקול רגיל: ["אתקיננו דיו"ט"], "אלה מועדי", "בורא פרי הגפן". ואחר-כך נוטלים ידיים לסעודה או אוכלים כזית 'מזונות'. התוועדות³³.

סדר הקפות: כדאמול, "אתה הראת" פסוק בפסוק ולאחר מכן "אב הרחמים". כן עושים שלוש פעמים¹⁷.

לאחר-מכן, פותחים את ארון-הקודש, מוציאים את כל ספרי-התורה ומקיפים את הבימה ז' חצאי הקפה (בהמשך אחד), בסך-הכול שלוש הקפות וחצי. אבל אומרים את כל סדר ההקפות, ללא הכרות "עד כאן הקפה...". ומחזירים את כל ספרי-התורה לארון-הקודש (ללא כל אמירה) וסוגרים אותו³⁴.

"אתה הראת" (של פתיחת הארון. כיוון שחל בשבת, אין אומרים "ג מידות ו"ריבוננו-של-עולם"), "ברוך שמה", וכל סדר הוצאת ספר-תורה. מוציאים שלושה ספרי-תורה, בראשון קוראים³⁵ בפרשת וזאת הברכה, ואם יש צורך,

מהורש"ב, שצריך להפסיק קצת בין תיבת "עוזר" לתיבת "דלים"²¹.

בשנת האבלות (רח"ל) אין הולכים להקפות לכד, אלא בליווי²².

הניגונים המושרים בשעת ההקפות הם ניגונים קבועים מדור ודור. ומהם: "וכל קרני רשעים אגדע"²³; "על הסלע הך"²⁴; הניגון המכונה 'ניגון ההקפות של ר' לוי-יצחק'²⁵; ניגון ריקוד²⁶; והרבי היה מוסיף עליהם עוד ניגונים²⁷.

נוהגים לנגן את ניגון 'האפ קאזאק' של הסבא משפולה²⁸.

אין מנהגנו לקרוא קריאת התורה בליל שמחת-תורה²⁹.

אחר ההקפות (מחזירים את ספרי-התורה לארון-הקודש ללא כל אמירות³⁰): 'עלינו', קריש יתום, 'אל תירא', 'אך צדיקים'.

[הבא לביתו רק עכשיו, יאמר בלחש קודם הסעודה: "שלום עליכם" ו"אשת חיל"¹¹]. בשמיני-עצרת ושמחת-תורה אין טובלים פרוסת המוציא בדבש²⁹.

"ידוע לכול, שבאמירת 'שמע ישראל' בקריאת-שמע על מיטתו בשמחת-תורה, צריך לקבל על עצמו את המסירה ונתינה להרבצת תורה במסירת-נפש בגופו, רוחו ונשמתו, וזו צריכה להיות כל מהותו"³¹.

29) ספר-המנהגים – מנהגי שמח"ת (אס"כ הרבי עצמו נהג לטבול 'המוציא בדבש גם בשמיע' ושמח"ת, אך ההוראה לרבים היא כנדפס בספר-המנהגים).

30) ע"פ הגהת הרבי ללוח כולל-חב"ד, 'אוצרי עמי שנט.

31) סה"ש תשי"ד עמי 39.

32) כמה ממנהגי נשיאת כפים הובאו במדור זה בגיליון תסג של 'התקשרות'.

33) ע"פ ספר-המנהגים עמי 57 הע' 8.

33*) ואף שלכאורה יש בעיה בהתוועדות לפני מוסף עפ"י מ"ש בשו"ע אדמוה"ז סי' רפו ס"ד, אולי י"ל עפ"י דברי הרבי בספר השיחות תשי"א עמי 120 הערה 10, עיי"ש.

34) לוח כולל-חב"ד. 'אוצרי עמי' שעח.

35) הקריאה – בנעימת הטעמים הרגילה, ולא בנעימת הימים-הנוראים ('אוצרי עמי' שעט).

נמשך עניין זה על כל השנה – התוועדויות תשמ"ג ח"א עמי 308.

21) סה"ש תשי"ד עמי 31, ושם נתבאר.

22) ספר-המנהגים עמי 78. וראה 'אוצרי עמי' שנה. 'יתורת מנחם – מנחם-ציון' ח"א עמי 227.

23) ספר-הניגונים ח"ג ניגון קסא.

24) שם, ניגון קסג.

25) שם ח"ב ניגון קפ"ה – על ניגון זה אמר הרה"ח ר' לוי"צ ע"ה, שמקובל בידו שהושר בשעת ההקפות אצל אדמו"ר הזקן. הרבי היה מנגנו פעמים רבות בשעת חדותא.

26) שם ח"א ניגון קסה.

27) כ"ז מיאוצרי עמי שנה.

28) ספר-הניגונים ח"א (ניגון כד) עמי מט – סה"ש תשי"ד עמי 116, וראה סה"ש 'תורת-שלום עמי' 236.

לוח השבוע

מניחים את ספר-התורה השני על הבימה ליד ספר-התורה הראשון, ולא יסירו את ספר-התורה הראשון עד שיניחו על הבימה את ספר-התורה השני.⁴¹ מגביהים וגוללים את ספר-התורה הראשון, ואין מהפכים אותו ופניו אל העם, ואין משנים במאומה מסדר ההגבהה של כל השנה.⁴²

אומרים "מרשות" ל'חתן בראשית', בלשון יחיד ככתוב בסידור (רק לאדמו"ר קוראים בלשון רבים). וקוראים מ"בראשית ברא" עד "אשר ברא אלוקים לעשות", ואין נוהגים לפרוש טלית על ראש העולה ל'חתן בראשית'. הקהל עונה בקול רם בפסוקי "ויהי ערב", וכשמגיע הקורא ל"ויכולו" אומרים כולם⁴³ "ויכולו", והש"ץ חוזר אחריהם.⁴⁴

מניחים את ספר-התורה השלישי אצל השני, ואומרים חצי-קריש. מפטיר בספר השלישי במוסף היום בפרשת פינחס. הפטרה: "ויהי אחרי מות משה... רק חזק ואמץ" (יהושע א).

אחרי קריאת התורה אומרים את הפיוטים: "שישו ושמחו", "התקבצו", "אגיל ואשמח"⁴⁵, "אשרים ישראל", כנדפס בסידור (אחר סדר הקפות)⁴⁵.

חוזרים כמה פעמים עד שכל הציבור יעלה לתורה. בסיום עולה אחד עם כל הנערים ומברך איתם ברכת התורה.³⁶

בבית-הכנסת של הרבי עולים בשמחת-תורה כמה קרואים יחדיו ומברכים כולם כאחד. לכוהן – כוהנים, ללוי – לוויים, ולשאר העליות – ישראלים [גם הילדים עולים עם אבותיהם].³⁷

למנהגנו: בעליות רגילות כשעולים כמה קרואים ביחד, מברכים כולם כאחד, אבל בעליית 'כל הנערים' מנהגנו שהגדול העולה עמהם מברך ומוציא את כולם.³⁷

אין מנהגנו לפרוש טלית על הנערים ועל שאר העומדים אצל הבימה ולומר "המלאך הגואל"³⁸.

'חתן-תורה' ו'חתן בראשית' יכולים להיות גם כוהנים או לוויים.

אומרים "מרשות" ל'חתן תורה', וקוראים "מעונה אלוקי קדם" עד "לעיני כל ישראל", ואין נוהגים לפרוש טלית על ראש העולה ל'חתן תורה'.³⁹ לאחר גמר קריאת הפרשה אומר כל הקהל "חזק חזק ונתחזק", וגם העולה בעצמו אומר כן לפני הברכה האחרונה.⁴⁰

(42) 'אוצרי עמי שפא.

(43) הרבי, שעלה ל'חתן בראשית', אמר הן את 'ויהי ערב' והן את 'ויכולו' (עכ"פ – ברור לי שהתחיל לאומרם) עם הציבור.

(44) 'אוצרי עמי שפד-שפה.

(45) וצ"ל: "בו (בואיו ולא באל"ף) יבוא צמח", 'אוצרי עמי שפן.

(45*) כ"ה בלוח כולל-חבי"ד, ומקורו ממש"כ בסידור שאומרים זאת אחר (יכל יאחרי – סמוך, רש"י בראשית טו, א) קרה"ת. והטעם לכאורה כיוון שקרה"ת היא שלמות השמחה שעליה מדובר בפיוטים אלו, ורק אח"כ אומרים שאר האמירות ויזכור' בכללן, שהן עניינים בפ"ע. ודלא כמנהג הרווח בארה"ק שהובא בלוח דבר בעתו לומר זאת בסיום כל העניינים, אחרי 'יזכור' ולפני 'יהללו'. (ואגב, אמר לי ש"ץ ותיק מחסידי פולין, שקשה עליו ביותר המעבר לפי הנהוג משמחת הקפות וקרה"ת ליזכור, מ'יזכור' שוב ל'שישו ושמחו', ושוב – לתפילת יטל', בקיטל ובגנינה מעין 'יעילה').

ראה דיון על קריאת היום ב'התקשרות' גיליון רעד. ובגיליון רפג העירו, ממשמעות שו"ע אדמוה"ז (רפג, טו) שבכל שמח"ת ישנם שבעה עולים, ולכן אין מוסיפין מאומה כשחל בשבת. לוח כולל-חבי"ד.

(37) 'אוצרי עמי שפט. וראה פרטים נוספים בהנהגה, במציאות והדעות בהלכה בזה, שם וביאהלי ליובאוויטשי עמי 157, ובקובץ 'אהלי שם' גיליון ח' עמ' קנה.

מעלים לתורה בכל מחזור (אם ישנם) כהן, לוי וישראלים (כ"מ בשערי-אפרים ש"ח סניו, ועי' בשו"ע סי' קלה ס"י ונו"כ).

(38) משיחת יום שמח"ת תשי"ט ס"ח (תורת מנחם – התועדויות) (כד) תשי"ט ח"א עמי 146.

(38) 'אוצרי עמי שפ.

(39) שם עמי שפד.

(40) בדבר אמירת "חזק": ראה אג"ק ח"ד עמי יד, ובהנמסן בלוח השבוע, בגיליון תרכ"ו.

(41) שו"ע או"ח סו"ס קמז ונו"כ.

לוח השבוע

בראשית), להזכיר על-דבר השתתפות כל אחד ואחת במגבית 'קרן השנה'²⁹ (מניין ימי שנה זו (תשס"ז): שנה).

מוצאי שבת ויום-טוב:

"ויהי נועם", "ואתה קדוש", הברלה, "ויתן לך" – כרגיל.

רבים נוהגים (על-פי מנהג האריז"ל) לערוך הקפות בארצנו הק' גם בלילה זה. כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו היה מעורר את השמחה, ושולח מברקים למקומות המרכזיים (כפר-חב"ד, נחלת-הר-חב"ד⁴⁸ וירושלים ת"ו) מדי שנה בשנה.

במוצאי שמחת-תורה מכריזים: "ויעקב הלך לדרכו"⁴⁹.

מי שלא הספיק לפני-כן, יסיים את פרשת ברכה שניים מקרא ואחד תרגום עוד הלילה⁵⁰.

יום ראשון*

כ"ג בתשרי, אסרו-חג הסוכות

אין מתענים אפילו חתן ביום חופתו, ומרבים קצת באכילה ושתיה⁵¹.

שיירי החג: מנהג-בית-הרב, לשרוף את הסכך ('במרחץ') אחרי החג⁵².

כן מנהגם לשרוף לולב והושענות ביום רגיל, ולא בשריפת החמץ⁵². לאיך היתה הוראה

אחר-כך היו רוקדים ריקוד נוסף בניגון שמחת-תורה, בהתלהבות גדולה⁴⁶.
אומרים 'יקום פורקן' הראשון והשני, ו'מי שבירך'.

יזכור: מי שיש לו אב ואם – יוצא מבית-הכנסת. אבלים בתוך שנתם (רח"ל) נשארים בבית-הכנסת, אבל אין אומרים "יזכור". בהזכרת נשמות אומרים "בן/בת פלונית".

אומרים "אב הרחמים". גם מי שאינו מזכיר נשמות יכול לומר "אב הרחמים"⁴⁷.

קודם תפילת לחש של מוסף מכריז השמש "משיב הרוח ומוריד הגשם", ומתפילה זו מתחילים לומר זאת בכל התפילות.

המתפלל ביחיד – ימתין עם תפילת המוסף עד שיתפללו הציבור, כדי שיוכל לומר "משיב הרוח ומוריד הגשם". מי ששמע הכרות "משיב הרוח ומוריד הגשם" קודם שהתפלל תפילת שחרית – אם אינו מתפלל במניין אחר, אומר גם בתפילת שחרית "משיב הרוח ומוריד הגשם". טעה ואמר "מוריד הטל" – אינו חוזר²⁹.

בחזרת הש"ץ – תפילת גשם. אין נושאים כפיים.

במנחה קוראים בפרשת בראשית.

כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו נהג, בעת ההתוועדות של שמחת-תורה (או שבת

51) לוח כולל-חביד, משו"ע אדמוה"י סי' תכט סי"ז. וראה דעות שונות בסי הנשואין כהלכתם פי"ו הע' 81. 52) ירשימותי חוברת יד עמ' 23. וביאהלי ליובאוויטשי עמ' 166 דייק, שעושים זאת סמוך לחג, והטעם עי"פ יסדר היום שכי שיש לסתור את הסוכה במוצאי יו"ט, כדי להודיע שלא נעשית אלא למצוותה.

* **לבני חו"ל:** יום ראשון – שמחת-תורה. ערבית של יו"ט, ותודיענו, ק"ת. בהדלקת הנרות: להדליק נר של יו"ט ושהחיינו. קידוש יקנה"ז. הקפות כדאתמול. שחרית: נשית כפים בחזרת השיץ, הלל שלם, ק"ת, קידוש והקפות. בשיעורי חתי"ת אומרים היום את כל פרשת ברכה (בלבד – זו כנראה ההוראה הקבועה, ראה 'אוצרי עמי שצב).

46) 'קובץ ליובאוויטשי', גיליון 13 (תשט"ז), עמ' 64. 47) רצוי לקרוא ליוצאים מביה"כני לזיכור' לחזור פנימה, לפני אמירה זו. מקורות למנהגי 'הזכרת נשמות' צוינו בגיליון תרי"ט. 48) ולהעיר מדעת הרמב"ם בהל' קידוש-החודש פי"ה הי"ב בעניין יום-טוב שני ביישובים החדשים בארה"ק, והתייחסות הרבי לזה בסי 'המלך במסיביו ח"א עמ' רסב וח"ב עמ' רס, ושי"כ.

49) לקריש ח"י עמ' 192. וראה 'אוצרי עמי שצב', ושי"כ. 50) לאחר חצות. – ולא כבכל פרשה, שי"א (שו"ע אדמוה"י סי' רפה ס"ה) שניתן להשלימה עד יום ג', כיוון שבשמח"ת מסיימים את כל התורה ומתחילים אותה מחדש (אם כי 'דחק ונכנס' מועיל תמיד) – 'התוועדות' תשמ"ז ח"א עמ' 350. וראה 'התוועדות' תשמ"ו ח"א עמ' 396.

לוח השבוע

לגבי הדסים (שקיבלו במתנה מהרבי)

יום שני**
כ"ד בתשרי

להשתמש בהם כבשמים להברלה, הלולב –
לשרוף בעת ביעור חמץ, ומהאתרוג – לעשות
מרקחת.⁵³

ביום זה אמר הרבי את הקדישים בשלוש
התפילות, כיוון שהוא יארציט הרבנית מרת
רחל הי"ד, אם הרבנית מרת חנה ע"ה אימו של
הרבי, וכן יארציט של הרה"ח ר' דובער הי"ד
אחיו של הרבי.⁵⁴

בספר יתולדות לוי יצחקי, מהדורת תשנ"ה, ח"ב ע' 441,
שכנראה זהו יום שנקבע ע"י הרבי ולא יום הפטירה ממש.

לבני חו"ל: יום שני – אסרו חג. בשיעורי חתי"ת אומרים
היום יראשוני ושני דפי בראשית (סי המנהגים עמ' 19).

53 לקו"ש חייט עמ' 569. 'התקשרות' גיליון סג עמ' 11.
לגבי הלולב – מן-הסתם זהירים יותר לשמור מה שקיבלו
מהרבי, ולכן ניתן להמתין עד פסח. לגבי ההדסים – כן
איתא בשו"ע אדמוה"ז סי' רצז ס"ו, וא"כ הי"ז בכל ההדסים
דמצווה.

54 'אוצר' ס"ע שצו. לעניין היארציט של ר' דובער, כתב

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם-משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן-יודא ור' יוסף-יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש